



# Giv depechen videre til de unge i foreningen

Corona nedlukningen har været en betydelig udfordring for foreningsidrætten. Kriser skaber nye veje. En ny vej for idrætten kunne være at give de unge bolden.

MORTEN NØRGAARD, JENS PETER SØRENSEN &  
NICOLAI NEDERGAARD PEDERSEN

Dette essay tager afsæt i forfattergruppens interne dialoger om foreningslivets potentialer og begrænsninger. Vi repræsenterer forskellige generationer, der alle har haft glæden ved at være aktive idrætsudøvere i forskellige arenaer i idrætten, mens vi alle ligeledes har erfaring som henholdsvis frivillige ledere og trænere i foreningslivet. Selvom vi repræsenterer forskellige generationer, har vi haft en fælles hypotese om, at foreningslivet i Danmark fortsat er præget af traditionel tænkning. Hvad bør kendetegne den moderne idrætsforening post Corona?

MORTEN NØRGAARD

Lektor

Professionshøjskolen UCN

[mno@ucn.dk](mailto:mno@ucn.dk)



JENS PETER SØRENSEN

Emeritus, forsker og sport analytiker med fokus på kultur

[jpsorensen4@gmail.com](mailto:jpsorensen4@gmail.com)



NICOLAI NEDERGAARD PEDERSEN

Sport Management studerende

Professionshøjskolen UCN

[nicolainpedersen@gmail.com](mailto:nicolainpedersen@gmail.com)



## Indledning

Under Besættelsen var foreningsidrætten i Danmark underlagt mange begrænsninger. De svære tider skabte et stærkere fællesskab og styrkede også foreningslivet i Danmark. På en lang række områder blev besættelsestiden afsættet til en forandring af det danske samfund. I det efterfølgende årti fik ungdommen deres helt egen tilgang til verden. Krigen udløste forandringer og (gen)skabte energi i forenings-Danmark.

Mange år senere har foreningsidrætten ligget stille i lange perioder under Corona nedlukningen i 2020 og 2021. Nedlukningen har skabt tid til fordybelse og refleksion omkring frivilligheden og foreningslivet, hvilket allerede har udløst flere synspunkter og undersøgelser (Sørensen et. al., 2021, Espersen et. al., 2021, Andersen, 2021). Dette har skabt debat om udfordringerne i idrætten, da antallet af idrætsaktive i foreningerne har været nedadgående, også efter genåbningen. Et fald på knap 90.000 medlemmer i idrætten i 2020 (Bak, 2021) tegner et billede af et idræts- og foreningsliv, der er udfordret. Særligt aldersgruppen 0-12 år har oplevet et fald i idrætsdeltagelsen med en procentmæssige tilbagegang på 8 % (DIF, 2021). Er det mon dystre tal for foreningslivet og for det danske samfund, fordi

”det frivillige organisationssamfund fortsat er en væsentlig institutionel grundpille i det danske samfund” (Frederiksen, 2019, s. 223), forankret i traditionelle værdier og idealer som frivillighed, demokrati, lighed, fairplay, fællesskaber og den lokale forankring, eller er det en umiddelbar effekt?

De seneste årtier har der været en voksende interesse for frivillighed i samfundet generelt. Men har det øget involveringen af frivillige i foreningerne? Hvordan omsætter man intensionerne til realiteter? Foreningslivet i Danmark er en af de vigtigste faktorer i etableringen og udviklingen af det danske velfærdssamfund (Ibsen et. al., 2013, s. 6-7). Idrætsklubben Aalborg Freja - grundlagt i 1912 - er placeret i Aalborg Vestby, og den er en af de foreninger, som er kommet fornuftigt igennem Corona nedlukningen. I 2020 oplevede Aalborg Freja et medlemsfrafald på blot 1 %, hvor ungdomsafdelingen tegnede sig for et medlemsfald på 10 %, mens man i børneafdelingen havde en medlemsstigning på 7 % (Aalborg Freja, 2021). Spørgsmålet er, hvorledes dette kan fastholdes?

## En klub i den lille, storby

Aalborg Freja opfattes som bydelens klub. ”Vestbyen” er et kendt begreb i mange jyske byer. Bydelen opstod i forlængelse af industrialiseringen og den deraf følgende forstærkede urbanisering. Arbejderne flyttede til byen for at få et job. Aalborg Vestby er ingen undtagelse. De store udvidelser mod vest skete fra 1950 til 1970. Klubben blev et naturligt samlingssted for byens unge drenge, der talte en ungdomsafdeling på 800-900 drenge, hvilket på daværende tidspunkt gjorde Aalborg Freja til Danmarks største fodboldklub (Aalborg Freja, 2012). I løbet af de seneste 10 år er der opstået en balance mellem kønnene, så klubben nu står med næsten lige store medlemsskarer for mænd og kvinder. Freja er et godt eksempel på, at DBU har haft succes med at motivere piger til at starte med at spille fodbold. Det seneste tiltag er Playmakers, der er et samarbejde mellem UEFA, Disney, DBU og 34 danske værtsklubber, herunder Aalborg Freja. Det er det første europæiske græsrodsprogram for piger i alderen 5-8 år, der ikke har spillet fodbold før. Formålet med Playmakers er at skabe en innovativ introduktion til fodbold igennem leg og historiefortælling, som skal give en øget lyst til at gå til fodbold (Aalborg Freja, 2021a).

I 2017 var indbyggertallet i Aalborg Vestby på 28.876, hvor aldersgruppen 6-16 år udgjorde 3.812 indbyggere (Jørgensen et. al., 2018, s. 34). Trods bydelens beliggenhed tæt ved Aalborg Midtby, har Vestbyen sin egen identitet, kendetegnet ved

*(...) bydelens tætte etagebebyggelse, det åbne grønne villaområde i syd samt det rekreative og maritime miljø ved Vestre Bådehavn og Skudehavnen, herunder kontrasterne mellem det tæt bebyggede og de åbne lave miljøer (Aalborg Kommune, 2017).*

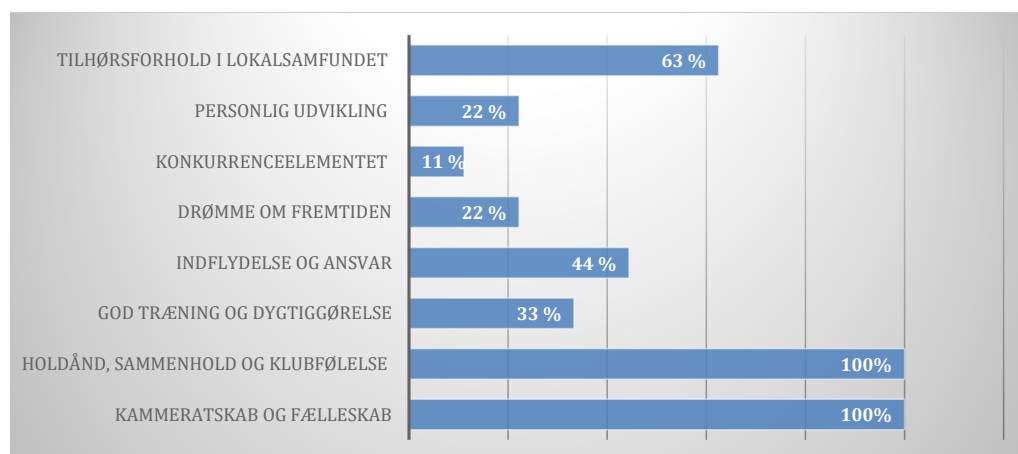
På denne måde er Vestbyen en del af urbaniseringen i perioden efter besættelsestiden, hvorved Aalborg Freja som Vestbyens fodboldklub kom til at spille en væsentlig rolle. Vestbyen og Freja spejler sig smukt i hinanden. Begge vokser og lever sammen. Bydelen blev i løbet af halvfemserne attraktiv for de mange studerende, som byens uddannelsesinstitutioner tiltrækker, og det har en klar indvirken på Freja.

## Aalborg Frejas karakteristika: kammeratskab, fællesskab og holdånd

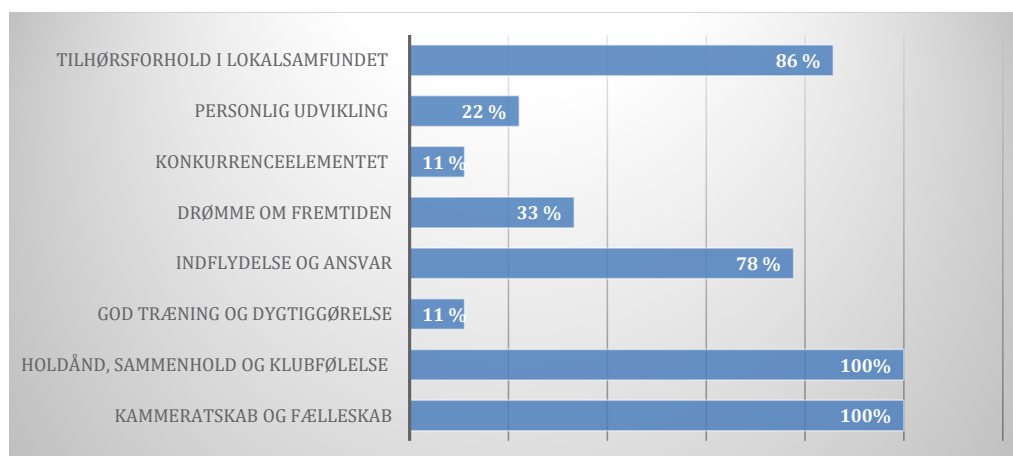
Ifølge trænerne i klubben er “Aalborg Freja en breddeklub, men man er seriøs på førsteholdet” (Fokusgruppe med trænere, 23. juni 2021), hvilket også stemmer overens med klubbens vedtægter. Her er der både er fokus på a) at man gennem konkurrence skal forbedre klubbens position på senior- og ungdomsplan, b) at være en klub på både elite- og motionsplan, og c) at fremme klublivet og skabe socialt samvær for alle medlemmer (Aalborg Freja, 2019). Som i mange andre klubber er kombinationen af det sociale og konkurrenceelementet både på motions- og eliteplan et grundvilkår i foreningen.

Igennem et spørgeskema, der blev udsendt til Aalborg Frejas frivillige og suppleret med uddybende fokusgruppeinterviews med trænere og spillere, har vi kortlagt betydningen af en række forskellige faktorer, samt hvorledes disse opfyldes i Aalborg Freja.

I figur 1 ses, hvor mange procent af de frivillige, der har svaret “i høj grad” eller “i meget høj grad” på spørgsmålet: “Du bedes vurdere, i hvilken grad følgende værdier/faktorer er væsentlige for dig i foreningslivet?” Her er det signifikant, at alle frivillige peger på, at *kammeratskab* og *fællesskab* samt *holdånd*, *sammenhold* og *klubbefølelse* er væsentlige i foreningslivet.



Figur 1. Andelen af frivillige, der vurderer ovenstående værdier som væsentlige i foreningslivet



Figur 2. Andelen af frivillige, der oplever, at ovenstående værdier opfyldes i Aalborg Freja

Sammenholdes dette med figur 2, der viser andelen af de frivillige, der har svaret “i høj grad” eller “i meget høj grad” på spørgsmålet: “Du bedes vurdere i hvilken grad følgende værdier/faktorer OPFYLDES for dig i dit foreningsliv?”, så er det interessant, at de samme faktorer *kammeratskab* og *fællesskab*, samt *holdånd*, *sammenhold* og *klubfølelse* også vurderes som opfyldt i Aalborg Freja. Der er med andre ord en overensstemmelse mellem de værdier, der er væsentlige i foreningslivet, og de værdier der er opfyldt i Aalborg Freja. Dette udtrykkes også i fokusgruppeinterviewet med de frivillige trænere:

*Jeg synes først og fremmest, at kammeratskab og fællesskab er vigtige, da dette er en forudsætning for dygtiggørelse, herunder god træning. Med et godt kammeratskab på holdet, så får vi også et godt træningsmiljø (fokusgruppe med trænere, 23. juni 2021)*

Det gode *kammeratskab* og *fællesskab* er ifølge fokusgruppen et afgørende element i forhold til at *dygtiggøre* og *udvikle* spillerne, hvorved *fællesskabet* har en række positive effekter. Vigtigheden af dette understøttes ligeledes af citater fra flere af de interviewede ungdomsspillere gennem et fokusgruppeinterview og personlige interviews. *Kammeratskab* og *fællesskab* samt *holdånd*, *sammenhold* og *klubfølelse* er med til at skabe et motiverende miljø at være fodboldspiller i:

*Sammenholdet, det motiverer mig, fordi sammenholdet det er så godt, så har jeg også lyst til at komme til træning og ligesom prøve at blive bedre, så jeg kan opretholde et okay niveau (fokusgruppe med spillere, 24. juni 2021)*



*Det motiverer mig, at vi alle sammen har det så godt med hinanden. Jeg tror bare, at der er et kammeratskab i truppen og i Aalborg Freja generelt. Det giver en kæmpe gejst (personligt spillerinterview, 15. juni 2021)*

*God holdånd. Snakker pænt til hinanden og muntre hinanden op. Vi spiller trods alt ikke på et højere niveau. Eller vi vil jo gerne spille så godt som muligt, men man skal holde den gode tone. Fokus på spilleren. Altså så højt et niveau spiller vi alligevel, at man godt kan lide et individuelt fokus, så man føler sig værdsat og set på en eller anden måde. Ja, og selvfølgelig også bare det, at man kan komme og se ens kammerater. (Personligt spillerinterview, 15. juni 2021)*

Udover at sammenhold kan føre til et motiverende miljø og dygtiggørelse, er det at være i et fællesskab og danne sociale relationer især vigtigt at have for øje efter Corona nedlukningen, fordi mange børn og unge normalt er aktive i foreningslivet. Ifølge Hope-projektet ved Aarhus Universitet, så er ensomhed en af de væsentlige negative effekter af Corona nedlukningen blandt ungdommen (Ziska et. al., 2021), hvilket stiller flere, eller måske andre, krav til idrætsforeningerne om at modtage børn og unge igen efter Corona nedlukningen. Måske er det i højere grad end tidligere vigtigt, at man som forening rækker hånden ud til børn og unge, således at de føler, at fællesskabet vil dem det godt.

## Har åbningen af klubben efter Corona skabt nyt frivilligt engagement?

Efter en lang og streng vinter med Corona nedlukningens anden bølge i 2021, har foråret bragt optimisme og liv i foreningerne igen med udendørsaktiviteter. Har det haft en positiv effekt på de frivilliges engagement i foreningerne? Det er måske logisk, at man efter en hård tid med nedlukning og ensomhed har haft et stort behov for at samles og støtte op omkring det lokale. Spørgsmålet er, om dette er en vedvarende forandring, hvor frivillige også fortsat støtter op på den lange bane?

Trænerne i Aalborg Freja peger blandt andet på vigtigheden af, at der er en tydelig opbakning fra bestyrelsen og fra formændene for de enkelte afdelinger, hvilket er et udtryk for den traditionelle tilgang til ledelse af frivillige. Som afgørende for fremtidens foreningsliv peger trænerne på betydningen af, at man som træner (og spillere) får *indflydelse* og *ansvar*, hvilket 78 % af de frivillige oplever i Aalborg Freja. Som forskellige trænerrespondenter udtrykker det:

*Jeg har tidligere været træner i en anden klub, men her fik jeg ikke lov til at præge træningen og dagligdagen. Jeg havde ingen indflydelse og ansvar.*

*Træningsfrekvensen og metoderne var måske gode nok, men jeg ville gerne sætte mit præg, men fik ikke lov. På den måde er Aalborg Freja mere motive- rende for mig, da vi som trænere har opbakning til at træffe vores egne beslut- ninger, men samtidig med kan få råd og vejledning fra mere erfarne trænere i klubben. (...). At jeg er mig selv og kan afprøve mine egne tanker i træningen, det giver mig et overskud til at være mere imødekommende og i øjenhøjde med spillerne (fokusgruppe med trænere, 23. juni 2021).*

*Meget enig. Det at vi - som træner-team - selv bestemmer, men også har et team at sparre med, er superfedt. Uden mine trænerkollegaer på holdet, og de nærmeste årgange, så havde jeg nok mistet lysten. Det at vi i fællesskab kan sætte en retning, er inspirerende (...). Derudover så er det at have nogen gode sociale relationer til de andre trænere også essentielt for mit vedkommende. Det gør den sure pligt i regn og slud til en hyggelig og sjov træning (fokusgrup- pe med trænere, 23. juni 2021).*

Betydningen af at trænerne har *indflydelse* og *ansvar* for planlægningen af egen træning anses som afgørende for det gode træningsmiljø, da det samtidig giver træneren mulighed for at være den bedste udgave af sig selv og anvende personlig- hed i sit lederskab, hvor egne idéer og tanker i samspil med klubbens overordnede filosofi som breddeklub huskes. Samtidig er det interessant, at trænerne motive- res af at få ansvar, men samtidig også at kunne deles om ansvaret med det øvrige træner-team omkring holdet. Desuden skal vigtigheden af at få sparring fra andre, måske mere erfarne, trænere på øvrige hold heller ikke negligeres. Endelig peges der her på, at det at være frivilligtræner også indebærer vigtigheden af et godt ind- byrdes kammeratskab i trænergruppen, som er afgørende for motivationen.

For at fastholde den umiddelbare optimisme og opbakning er det vigtigt at med- tænke begreberne *indflydelse*, *ansvar* samt *relationer* mellem spillere og træner- ne. Her er det bestyrelsens strategiske opgave at ændre beslutningsprocesserne i klubben, således at de lægges ud i de enkelte dele af foreningen. Tør man give de unge muligheden for at forandre foreningerne, så de passer til fremtidens brugere?

I forlængelse af dette peger interviewene på, at nogle frivillige gerne vil *inddra- ges* endnu mere, og det bryder med forestillingen om, at frivillige ikke ønsker at tage ansvar.

*Jeg vil gerne klubben, og jeg vil gerne spillerne. Som jeg ser det, så har jeg ta- get et aktivt valg om, at jeg ønsker at bruge tid på at bidrage til klubbens bed- ste, men ved ikke altid hvad jeg kan gøre. Jeg er forholdsvis ny i klubben, men aner ikke helt, hvad klubben vil, når den åbnes op igen på fuld blus. Hvordan kan jeg bidrage med mine tanker? (fokusgruppe med trænere, 23. juni 2021).*

At være frivillig i foreningslivet kan betragtes som en livsstil, hvor man gerne vil bidrage, men på grund af organiseringen i det frivillige set up, kan det være svært at finde veje til, hvordan man kan bidrage.

## Talenternes paradys: Giv de unge indflydelse og medansvar

Samler man de udsagn, der er fremkommet igennem de tre dataindsamlinger, bliver det klart, at fremtidens liv i idrætsklubberne, her Freja, bør tydeliggøre en række grundlæggende værdier. Først og fremmest er relationerne afgørende. Man skal kunne lide at være sammen om idræt. Relationer er et bærende element i alle livets sammenhænge. Et stærkt sammenhold bygges på gensidig respekt. Det bygger broer mellem spillerne og lige så vigtigt mellem spiller og træner. Ofte etableres broer mellem aldersgrupper, der ellers ikke mødes i bydelen, og i den sidste ende giver disse relationer liv til klubben som organisme. Den stærke forening skabes på det enkelte hold. Måske kunne det være en tanke værd at betragte idrætten nedefra i stedet for altid at anskue den ovenfra.

Unge i Danmark har et ønske om at være med i beslutninger. Det gælder i den nære familie og i uddannelse. Engang var foreningslivet en græsrodsbevægelse, i dag er det en etableret sovende kæmpe. Græsrodsbevægelserne eksisterer også i dag, men er i dag eksempelvis henlagt til klimakrisen og andre dagsordner med et større perspektiv og konkrete mål. Selvbestemmelse, korte kommunikationsveje og beslutningsprocesser er vigtige for især de unge. Forenings-Danmark bør i særlig grad afspejle de tendenser, man ser i samfundet. Løsninger på denne forandring vil afhænge af den enkelte forening. Det drejer sig ikke længere om one-size-fits-all løsninger, men lokale rammer, der kan inspirere, hvorved den enkelte forening kan udvikle sit eget særkende til gavn for foreningernes nærområdet. Gør man det, vil tillid blive et aktivt og centralt begreb i foreningslivet. Tillid forpligter alle til at give et bidrag til hverdagen, og kun derigennem bliver foreningen et dannende element ved siden af den idrætslige udvikling (Sørensen et. al., 2020)

Foreningsidrætten kan styrke sin position - som et af vores samfunds bærende elementer - ved at fremme respekt, lighed, tillid og relationer som værdier i forsøget på at genstarte foreningsidrætten efter Corona nedlukningen. Aalborg Freja er et eksempel blandt mange klubber, der kan vise vejen væk fra medlemsfrafald til fremgang. For at opnå en vedvarende fremgang bør de aktive bringes tættere på klubbens liv og klubben tættere på de unges livsopfattelse. Skab "Talenternes Paradys" for de mange talent- og håbefulde danske unge ved at bringe hjerner og hjerter i samspil.



## Er det danske foreningsliv klar til disse forandringer?

Først og fremmest har Corona nedlukningen vist unges indflydelse på beslutninger: de har ingen. Der har på ingen måde været tænkt på at inddrage unge i beslutninger, ikke sådan ment at de skulle stemme. De voksne har haft så travlt med at beslutte, at skolens elever eksempelvis slet ikke har haft en stemme i skolelukninger, hjemmeundervisning mm. Ingen har bekymret sig om det simple spørgsmål: hvordan får vi fælles fodslag og forståelse hos dem, det går ud over. Derimod har medierne været fyldt med “det er synd for mig og jeg er utryg” historier fra unge (og gamle). Man kunne forestille sig, at de unge har fået øjnene op for, at de skal indtage en anden position for at påvirke verden. Tag bare klimaet som et mere konkret eksempel herpå.

Vi kan se, at spillerne værdsætter fællesskabet i foreningerne. De kommer for at være sammen om fodbold og andre sportsgrene. De ønsker at skabe relationer baseret på medspil (Engell og Ibsen, 2020, s. 50). Tiden med disciplinering igennem idrætten ser ud til at vende mod en epoke med socialisering gennem foreningen. Forenings-Danmark har tidligere været en afgørende faktor i store forandringer af Danmark. Uden foreningerne og højskolerne var demokratiseringen af landet ikke gået så smertefrit, som det var tilfældet. Uden disse tværgående organismer var helingen af de danske samfund ikke lykkedes efter eksempelvis besættelsen. Sammenhængskraften voksede og blev afgørende for udviklingen, og især retningen.

Er vi nu et sted, hvor unge får mulighed for at komme på banen, og tør vi (de voksne) åbne dørene for de unge til foreningernes maskinrum? Gør vi det, bliver foreningen et afgørende alternativ til eksempelvis det almindelige uddannelsessystem.

Unge er vores eneste råstof - nej vores bedste aktiv i udviklingen af samfundet. Derfor bør vi lade de unge komme til. De vil gerne gøre en forskel, fordi det er deres fremtid. Dette gælder også i foreningslivet. Giv dem ansvaret og giv dem plads til at udfolde deres talenter. Giv depechen til dem nu. Det vil være ét af de få goder fra Corona.

## REFERENCER

- Aalborg Freja (2021). Formandens beretning. Tilgået den 28. juni 2021 via: <https://www.aalborgfreja.dk/klubnyt/formandens-beretning/>
- Aalborg Freja (2021a). UEFA Playmakers inspired by Disney. Tilgået den 20. juli 2021 via: <https://www.aalborgfreja.dk/klubnyt/uefa-playmakers-inspired-by-disney/>
- Aalborg Freja (2019). Vedtægter for Idrætsklubben Aalborg Freja. Tilgået den 28. juni 2021 via: <https://www.aalborgfreja.dk/media/1920/vedtaegter-aalborg-freja-2019.pdf>
- Aalborg Freja (2012). Freja Historie. Tilgået den 20. juli 2021 via: <https://www.aalborgfreja.dk/om-freja/frejas-historie/freja-historie/>

- Aalborg Kommune (2017). Kommunalplan. Vestbyen. Tilgået den 29. juni 2021 via: <http://www.aalborgkommuneplan.dk/kommuneplanrammer/midtbyen/vestbyen/default.aspx>
- Andersen, M. L. (2021). Fællesskabet har haft det svært under corona. Tilgået den 30. juni 2021 via: <https://www.dgi.dk/om/presse/presserum/seneste-nyt/faellesskabet-har-haft-det-svaert-under-corona>
- Bak, C. H. (2021). Idrætsforeninger mistede medlemmer i 2020, men flere var aktive andre steder. Tilgået den 28. juni 2021 via: [https://www.idan.dk/nyhedsoversigt/nyheder/2021/b407\\_idraetsforeninger-mistede-medlemmer-i-2020,-men-flere-var-aktive-andre-steder/](https://www.idan.dk/nyhedsoversigt/nyheder/2021/b407_idraetsforeninger-mistede-medlemmer-i-2020,-men-flere-var-aktive-andre-steder/)
- DIF (2021). Corona stopper flere års fremgang i idrætsforeningerne. Tilgået den 28. juni 2021 via: [https://www.dif.dk/da/forening/nyheder/viaritzauforening/presse/2021/4/20210408\\_coronastopperflerersfremgangiidrtsforeningerne](https://www.dif.dk/da/forening/nyheder/viaritzauforening/presse/2021/4/20210408_coronastopperflerersfremgangiidrtsforeningerne)
- Engell, Z & Ibsen, B. (2020). Foreningsudvikling i Holbæk Kommune. Succesfulde idrætsforeninger – voksende tilslutning af unge. Odense: Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, 2020. Movements, 2020:8.
- Espersen, H. H., Fridberg, T. Andreasen, A. G. & Brændgaard, N. W. (2021). Frivillighedsundersøgelsen 2020. En repræsentativ befolkningsundersøgelse af udviklingen i danskernes frivillige arbejde. VIVE – Viden til Velfærd. Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Frederiksen, M. (2019). Usikker modernitet. Danskernes værdier fra 1981 til 2017. 1. udgave, 1. oplag. Hans Reitzels Forlag.
- Ibsen, B., Thøgersen, M., & Levinsen, K. (2013). Kontinuitet og forandring i foreningslivet: Analyser af foreningslivets udbredelse, sammensætning og karakteristika i 00'erne. Center for Forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet. Movements Vol. 11
- Jørgensen, N. & Lauersen, M. (2018). Befolkningsprognose 2018 – 2029 i Aalborg Kommune. Cowi.
- Sørensen, J. P., Borup, J. & Olesen, J. T. (2020). Talenternes paradisi. Bring hjerner og hjerter i samspil. København. BoD – Books on Demand,
- Sørensen, M. L. & Perregaard, N. (2021). Det lærte vi om frivilligheden i 2020. *Frivillighed.dk* [Online]. Tilgået den 20. juli 2021 via: <https://frivillighed.dk/viden-og-fakta/artikler/det-laerte-vi-om-frivilligheden-i-2020>
- Ziska, J. & Kristensen, C. S. (2021). Ungdommen sat på pause. HOPE - How Democracies Cope with COVID19 A Data-Driven Approach. Tilgået den 29. juni 2021 via: <https://hope-project.dk/#/>